

NATUURHISTORISCH MAANDBLAD

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

Hoofdredactie: P. H. Schmitz S. J., Ignatius College Valkenburg (L.) Telef. 35. Mederedacteuren: te Maastricht: Jos. Cremers, Hertogsingel 10; J. Pagnier, Alex. Battalaan; G. H. Waage, Prof. Roerschstr. 4; te Beek (L): F. J. H. M. Eyck. Drukkerij v.h. Cl. Goffin, Nieuwstr. 9, Maastricht. Tel. 45.

Versijnt Vrijdags voor den eersten Woensdag der maand en wordt den Leden van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg gratis en franco toegezonden. Prijs voor niet-leden f 3.60 per jaar, afzonderlijke nummers 30 cent. Auteursrecht voorbehouden.

INHOUD: Aankondiging der Maandelijksche Vergadering in April. — Nieuwe leden. — Verslag Maand. Vergad. 4 Maart l.l. — P. Hens, Avifauna van Limburg (vervolg). — Dr. Landrock, Holländische Mycetophiliden. — Id., Neue Mycetophiliden. — H. Schmitz S. J., Tropithauma, eine neue Phoridengattung aus Costa Rica und den Philippinen.

Atelier REMBRANDT

Groote Staat 46, Maastricht.

∴ Speciaal adres voor het ∴ vervaardigen van Foto's voor wetenschappelijke doeleinden, zooals het fotografeeren van insecten, mineralen, bloemen, enz. enz. — — — — —

Prijscourant op aanvraag.

Grand Hôtel „Du Lévrier et de L'Aigle Noir”,

Boschstraat 76, Maastricht.

Centrale verwarming.

Stroomend water op alle kamers.

Diners à prix fixe
van 5-7¹/₂ uur.

APARTE ZALEN

voor groote en kleine

GEZELSCHAPPEN.

Auto-garage in 't Hôtel.

„DE NEDERMAAS”

LIMBURGSCH GEILLUSTREERD MAANDBLAD.

Verschenen is het 8e nummer van, den 2^{en} Jaargang.

INHOUD:

LIMBURGSCH PORTRETTEEN. Mgr. Dr. Poels. — GESCHIEDENIS
DER DOMINICANEN-ORDE TE MAASTRICHT. — LIMBURG'S
OUDE LAND-STRATEN. — HERINNERINGEN UIT DE FRANSCH
REVOLUTIE. — GEDENKWAARDIGE LIMBURGERS, Prof. J. S. G.
Nypels. — LIMBURGSCH BOEKEN. — — — — —

Vraagt proefexemplaar: Bouillonstraat 6,
of aan de Drukkerij voorh. Cl. Goffin, Nieuwstraat 9.

Prijs per aflevering fl. 0.40 — per Jaargang franco per post fl. 4.— bij
vooruitbetaling, (voor buitenland verhoogd met porto).

Voor conditiën omtrent het plaatsen van
advertentiën op den omslag van dit
MAANDBLAD
zich uitsluitend te wenden tot de
Drukkerij voorh. Cl. Goffin, Nieuwstraat 9.

NATUURHISTORISCH MAANDBLAD

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

Hoofredactie: P. H. Schmitz S. J., Ignatius College Valkenburg (L.) Telef. 35. **Mederedacteuren:** te Maastricht: Jos. Cremers, Hertogsingel 10; J. Pagnier, Alex. Battalaan; G. H. Waage, Prof. Roerschstr. 4; te Beek (L.): F. J. H. M. Eyck. **Drukkerij** v. h. Cl. Goffin, Nieuwstr. 9, Maastricht. Tel. 45.

Verschijnt **Vrijdags** voor den eersten Woensdag der maand en wordt den Leden van het **Natuurhistorisch Genootschap in Limburg** gratis en franco toegezonden. Prijs voor niet-leden f 3.60 per jaar, afzonderlijke nummers 30 cent. Auteursrecht voorbehouden.

INHOUD: Aankondiging der Maandelijksche Vergadering in April. — Nieuwe leden. — Verslag Maand. Vergad. 4 Maart l.l. — P. Hens, Avifauna van Limburg (vervolg). — Dr. Landrock, Holländische Mycetophiliden. — Id., Neue Mycetophiliden. — H. Schmitz S. J., Tropithauma, eine neue Phoridengattung aus Costa Rica und den Philippinen.

Maandelijksche Vergadering
op WOENSDAG 1 APRIL
in het Natuurhistorisch Museum,
precies om 6 uur.

NIEUW LID.

Maurice Brouwers, Klein-Vaeshartelt.

VERSLAG DER MAANDEL. VERGADERING VAN WOENSDAG 4 MAART L.L.

Aanwezig: Jos. Cremers, F. v. Rummelen, P. Hens, W. de Backer, E. Nijst, F. Eyck, P. Peters, Joh. v. d. Zwaan, Aug. Kengen, C. Blankevoort, J. Maessen, Paulussen, H. Wijsen, A. Kostermans, Pater Bouwman, L. Keuller, J. Beckers, P. Bouchoms, H. Goffin, L. Leysen, P. Vroom, G. H. Waage, J. Pagnier.

Na de opening door den Voorzitter, doet de Z.Eerw. Heer **Kengen** mededeeling over een rechtszitting, gehouden den 8sten November 1724, waarin aangedrongen werd om bepalen in 't leven te roepen ten einde bijenhouders te beschermen tegen kwaadwilligen. Pater **Bouwman** vraagt, of 't ook in Z.-Limburg de gewoonte was of nog is, om den dood van den bijenhouder ook bekend te maken aan zijn bijen. De Heer **Kengen** antwoordt, dat in sommige streken 't vroeger steeds gebeurde en dat ook oude imkers er zich aan houden wanneer een van hun familieleden is overleden. In de buurt van Roermond kwam dat veel voor. Een bepaalde beteekenis heeft dit echter niet.

Rector **Cremers** hierna 't woord nemend, doet allereerst een beroep op de hulpvaardigheid van de leden om 't verzoek van Dr. Romijn (zie vorig Maandblad) te steunen en deelt eenige bijzonderheden over Niphargus mede. Verder toont hij eenige nieuwe fossiele aanwinsten, n.l. een opperarmbeen, waarschijnlijk van een Rhinoceros, uit de groeve Belvédère en van een mooi gewei van een hert uit de klei van Tegelen. Bekend zijn thans *Cervus tegeliensis*, *C. dicranus* en *C. rhenanus*. Het thans gevonden gewei is zonder twijfel van *Cervus tegeliensis* Dubois. Namens Pater Schmitz, die wegens ongesteldheid verhinderd is ter vergadering te komen, doet de spreker de volgende mededeelingen:

Eenigen tijd geleden zond P. Schmitz een paar duizend muggen, welke allen behoorden tot de familie der Mycetophiliden, ter determinatie aan den specialist in deze familie, den heer Landrock te Brünn (Moravië). Deze muggen waren deels door P. Schmitz zelf verzameld op verschillende plaatsen in de Zuidhelft van Limburg van Baexem tot Valkenburg, deels door wijlen Pater Kleene S. J. bijeengebracht uit de onmiddellijke omgeving van Valkenburg (L.). Het is bekend, dat de familie der Mycetophiliden ook vertegenwoordigsters heeft onder de z.g. grotvliegen, zooals o.a. blijkt uit vroegere onderzoekingen van P. Schmitz in de Zuid-Limburgsche mergelgrotten, waar de larven leven in en op de schimmels, welke daar voorkomen.

De collectie aan den heer Landrock toegezonden bleek te bevatten 114 verschillende soorten. Daaronder bevonden zich 2 voor de wetenschap nieuwe soorten, terwijl andere, die na haar eerste ontdekking nooit meer waren terug-

gevonden, nu voor 't eerst weer werden aangetroffen. De verzameling bevatte ook het nog onbekende geslacht van verschillende soorten, waarvan tot nu toe slechts één geslacht bekend was. 'n Volledige lijst dezer dieren verschijnt in dit nummer van 't Maandblad. Doubletten van deze rijke muggenverzameling worden door P. Schmitz afgestaan aan 't Natuurh. Museum te Maastricht.

* * *

Op de vorige maandelijksche vergadering bracht de heer de Backer Azalea-bloemen mee, die duidelijk ziekteverschijnselen vertoonden.

De heer F. Schoevers, Phytopathologisch laboratorium te Wageningen, deelde P. Schmitz tijdens de pas gehouden Wintervergadering van de N. Ent. Vereeniging in den Haag mede, dat men hier te doen had met *Exobasidium azaleae*, een zwam, die de azalea-bloemen vervormt.

In de laatste jaren hebben in Zuid-Limburg de telephoonpalen veel te lijden van „vreterij” door insecten-larven. Dat is zoo erg, dat de palen die 't vroeger 25 jaren lang uithielden, nu na $\pm$ 12 jaren vernieuwd moeten worden. De Stroomverkoop-Maatschappij meende, dat zulks op rekening kwam van houtwespen.

Waarschijnlijk is dat niet, wijl de groote houtwesp, welke dan de schuldige zou moeten zijn, veel te zeldzaam is, om zoo'n verwoesting te kunnen aanrichten.

Volgens de deskundigen, door P. Schmitz geraadpleegd, zijn hier waarschijnlijk kevers aan 't vernielingswerk en wel *Holotrupes*

bajulans, *Asemum striatum* en *Criocephalus polonicum*.

Een groot deel van den tijd wordt hierna in beslag genomen, doordat de Heer Waage de kwestie van natuurbescherming in 't algemeen en de afgraving van den St. Pietersberg in 't bijzonder ter sprake brengt, 't geen aanleiding geeft tot een druk debat, waaraan door verschillende leden wordt deelgenomen. In verband met het gevaar, dat er een cementfabriek zal gebouwd worden op 't open gekomen terrein bij den berg, stelt de heer Waage voor een commissie uit 't Genootschap te benoemen, die speciaal actie zal voeren tegen dit plan. Dit voorstel wordt door den heer Blankevoort veranderd, zoo; dat 't bestuur op zich neemt maatregelen te overwegen om dit gevaar te voorkomen. De vergadering sluit zich hierbij aan.

De heer Bouchoms toont nu eenige concreties uit 't Gulpensche Krijt. 't Zijn knolvormige voorwerpen, die, wanneer men ze stukslaat, blijken te bestaan uit kalkspaat, waaromheen zich pyriet heeft gevormd. Naar buiten toe is 't geheel afgesloten met een laag ijzeroer, waarin mogelijk nog eenige andere stoffen.

Nadat de Heer Blankevoort inlichtingen gevraagd heeft over den gevoelden aardshok op Vastenavonds-Maandag l.l. en eenige leden enkele bijzonderheden van natuurhistorische vondsten hebben laten circuleeren, sluit de Voorzitter om ongeveer half negen de vergadering.

AVIFAUNA der Nederlandsche Provincie Limburg, benevens eene vergelijking met die der aangrenzende gebieden, door P. A. HENS, Valkenburg L.

130. *Circus cyaneus cyaneus* (L.). Blauwe Kuikendief. — Duitsch: Kornweihe.
Fransch: Busard Saint Martin.

Het broeden dezer soort, alhoewel mogelijk, is tot nu toe nog nimmer in onze provincie met zekerheid vastgesteld. Buiten den broedtijd, vooral in het najaar en den winter, wordt deze roofvogel overal in de provincie aangetroffen en is dan niet zeldzaam. In tegenstelling met den vorige, welke zich voornamelijk op de heidevelden ophoudt, ziet men den Blauwen Kuikendief zoowel op de heide als op het bouwland en de weidevelden.

Waargenomen in:

Gebied I. Ik ontving destijds een jong ♂, 14 October 1918 geschoten te Eijs-Wittem. De soort werd herhaaldelijk waargenomen in het veld te Houthem, o.a. ♂ ad. 24 Januari 1920, 8 Sept. 1920 (de vogel greep een patrijs!), 22 Sept. d.a.v. wederom een ter plaatse,

alsmede 5 Dec. 1920, 13 Februari 1921, 23 Februari 1921, 25 Februari 1921, 16 en 22 Augustus 1921, half Nov. 1921 (met patrijs in de klauwen), 19 Oct. 1922, een haas vervolgend en 29 Oct. 1923 ♂ ad. (coll. Hens) enz. Te Hulsberg werd 16 Dec. 1920 een ♀ ad. geschoten (en mij gebracht), hetwelk juist een Ekster (*Pica pica*) geslagen had en daarmee wegvloog! — In de collectie der P.P. Benedictijnen te Merkelbeek bevindt zich een ♀ 1 Maart 1913 geschoten te Brunssum.

Gebied II. Nillesen bezit een ♀ 25 Nov. 1906 bij Maasbracht geschoten. H. Vallen zag de soort des winters regelmatig aan de Maas bij Asselt. Ook waargenomen te Well (Riotte. Natuurh. Gen. Jaarb. 1920—'23. p. 65).

Gebied III. Tusschen de jaren 1905 en

1913 zag ik de soort buiten den broedtijd, doch hoofdzakelijk in het late najaar en den winter, regelmatig op de heide in de omgeving van Roermond, vooral tusschen Swalmen en de Duitse grens. De Heer H. Vallen kon hetzelfde constateeren. Een nest dezer soort werd echter nimmer gevonden. In den zomer zagen wij aldaar nooit iets anders dan *pygargus*. — Een indertijd in December bij Swalmen geschoten exemplaar (♂ ad.) heb ik onderzocht en als *cyaneus* herkend.

Gebied IV. De soort werd in het najaar geschoten te Arcen (coll. Missiehuis te Steijl). J. Vallen bezit een exemplaar hetwelk 13 Januari 1918 is geschoten te Bergen. De Heer Wiolders berichtte mij het bemachtigen van exemplaren op 12 Dec. 1921 en 12 Nov. 1922, om Venlo.

In de coll. Roncken bevinden zich een ♀, herfst 1922, alsmede een jonge vogel (♂?) uit den herfst 1920, beiden bij Arcen geschoten.

Van het broeden der soort in dit gebied is mij evenmin iets bekend.

Gebied V. Volgens Riotte (Natuurh. Gen. Jaarb. 1920—'23. p. 65) zou de soort in 1910 te Helenaveen (in de Peel op de Limburgsch-Noord-Brabantsche grens) gebroed hebben. Mij komt zulks niet voldoende bewezen voor en is vergissing met *pygargus* niet uitgesloten. — Wijders werden exemplaren verzameld te Kessel (winter 1890. coll.

Haffmans) en zag ik de soort in het najaar te Nunhem. In de coll. Beckers bevinden zich geen Limburgsche exemplaren dezer soort. Van gewicht, in verband met het mogelijk broeden der soort in dit gebied, is het bemachtigen van een oud ♂ in Juni 1921 te Heigehuchten bij Weert (coll. J. de Haan). Een nauwkeurig onderzoek zou misschien kunnen uitwijzen, dat deze roofvogel inderdaad in de Peel broedt.

Omtrent het voorkomen van den Blauwen Kuikendief in de Rijnprovincie vermeldt le Roi (V. f. d. R. p. 119): „Weit häufiger wie die „vorige Art (*aeruginosus*) im Mai und „April, sowie im September im Gebiete auf „dem Zuge, vorwiegend in der Ebene. Ein- „zelne Vögel überwintern wohl zuweilen, denn „mir sind Fälle des Vorkommens aus dem No- „vember, Dezember und Februar bekannt. An „einigen Orten der Rheinprovinz brüten regel- „mäßig Kornweihen u.a. bei Troisdorf und „Auel a.d. Sieg, Meckenheim, Müdersheim, „Odenkirchen etc.“ Vermoed wordt het broeden bij Caen nabij Straelen, dus niet ver van de Limburgsche grens („Beiträge“. p. 54).

In België: „Rare, mais on le rencontre encore „assez fréquemment lors de ses passages au „printemps et en automne; surtout dans les „marais des Flandres.“ (Dubois. N. R. d. O. p. 186). In het arrondissement Verviers vroeger broedvogel, doch thans daar uitgeroeid (L. Coopman. Le Gerfaut. 1921. p. 106).

GENUS: ACCIPITER Briss. 1760.

131. *Accipiter gentilis gallinarum* (Brehm) (1). Havik. — Duitsch: Hühnerhabicht.
Fransch: Autour des ramiers.

Zeldzame broedvogel. Wordt slechts een enkele maal in onze provincie waargenomen, respect. bemachtigd. Ik ben het in deze niet eens met Pater Riotte wanneer hij schrijft (Natuurh. Gen. Jaarb. 1920—'23. p. 70 en Club v. Ned. Vogelk. Jaarb. 1922. p. 17), dat vroeger in de omgeving van Valkenburg wel eens 6 tot 7 stuks dezer soort in één jaar geschoten werden. De berichtgever (ik weet niet of ik zijn naam noemen mag) van wien Pater Riotte in deze zijn gegevens verkreeg, putte deze op zijn beurt uit mededeelingen van jachtopenziers uit de omgeving van Valkenburg. Ik heb bij dezen navraag daaromtrent gedaan en kom tot de slotsom, dat de bewuste Haviken niets anders dan gewone Buizerden of wel Sperwerwijfjes geweest zijn.

De Havik is in Limburg beslist een zeer weinig voorkomende roofvogel. Ik kreeg in 18 jaren nooit een exemplaar in handen. Noch in de collectie Beckers, noch in die van Nillesen, Vallen en de mijne is een Limburgsch exemplaar dezer soort aanwezig.

Verdeeld over de verschillende gebieden, kom ik omtrent de verbreiding van dezen roofvogel in onze provincie tot het navolgende resultaat:

Gebied I. In December 1920 werd een

oud exemplaar geschoten te Epen, alwaar het zich in privaat bezit bevindt. Het stuk werd onderzocht door den Heer H. C. Funke, destijds leeraar in de Plant- en Dierkunde aan de H. B. S.

(1) De Midden-Europeesche Havik is volgens Brehm (Ornis. III. p. 2) en Lehn Schiöler (Dansk Ornithologisk Forenings Tidsskrift. 8 Aargang. Hæfte III. p. 93 e. v.) te onderscheiden van die uit Noord-Europa (Vergel. ook: O. Kleinschmidt. Berajah. 1923. *Falco Palumbarius* (Kl.)). Het voornaamste verschil bestaat daarin, dat jonge vogels uit Midden-Europa veel rossiger op de onderzijde zijn dan Noord-Europeesche en bovendien de broekveeren bij eerstgenoemde minder en fijnere lengtestreepen dragen. Ook zijn de Midden-Europeesche vogels kleiner dan de Noordelijke. — Ik heb de twee jonge Limburgsche vogels afkomstig uit Helden (1913), in het Museum van het Missiehuis te Steijl, kunnen onderzoeken en kan niet anders verklaren dan dat zij geheel beantwoorden aan de kenmerken van *gallinarum*, den Midden-Europeeschen Havik. Beide vogels zijn evenwel iets lichter dan het bij het vorenaangehaald artikel van Lehn Schiöler afgebeelde ♀ van Amager, Danmark, 25 Aug. 1904. Zij stemmen overigens geheel met dit type overeen en verschillen duidelijk van den afgebeelden Noorschen vogel van Trondhjem, Norge, 18 Oct. 1913. Ik ben dan ook van oordeel, dat onze Haviken — hetgeen wel niet anders te verwachten was — behooren tot den Midden-Europeeschen vorm *gallinarum*, tenzij te ceniger tijd mocht blijken, dat zij daarvan nog als afzonderlijke subspecies gescheiden zouden moeten worden.

Volgens schriftelijke mededeeling van den Heer Ridder G. van Havre behooren ook de Belgische broedvogels tot den Midden-Europeeschen vorm.

No. 102. *Upupa epops* L. — Hop. ♀ 3 Juni 1907, Baexem
(tusschen Roermond en Weert). Coll. P. Hens, Cat. No. 91.
Steeds zeldzamer wordende broedvogel in Limburg.
 $\frac{2}{3}$ der natuurlijke grootte.

te Maastricht, zoodat omtrent de identiteit van dezen vogel geen twijfel behoeft te bestaan. In het Eper-bosch zag jachtopziener J. Knols op 16 Maart 1924 eveneens een exemplaar, aan welke waarneming niet te twijfelen valt. Vervolgens werd in het najaar van 1922 een jong exempl. waargenomen te Houthem (J. Knols) en op 23 Januari 1925 een ♀ ad. geschoten nabij Maastricht (J. Regout). Deze vogel heeft de typische maten van gallinarum (borstbeen 79 m.m., dijbeen 84 m.m.).

Andere vangsten of waarnemingen zijn mij uit dit gebied niet bekend.

Gebied II. In den zomer 1913 werd een exemplaar waargenomen te Steijl aan de Maas, alwaar het de duiven vervolgde (Riotte. Natuurh. Gen. Jaarb. 1920—'23. p. 70).

Gebied III. Op de heide te Melick bij Roermond zag ik op 31 Augustus 1905 een Havik, welke bezig was een pas geslagen Roek

te verscheuren. Den 9den September d.a.v. zag ik wederom een exemplaar ter plaatse, doch nam de soort daarna in die streek nimmer meer waar.

De Heer H. Vallen bezit een schedel van een vele jaren geleden te Swalmen geschoten Havik.

Gebied IV. Volgens Riotte (Natuurh. Gen. Jaarb. 1920—'23. p. 71) zou 15 Maart 1919 een exemplaar dezer soort geschoten zijn te Velden. Vervolgens werd 22 Nov. 1921 een ♂ geschoten te Blerick bij Venlo (J. Wielers). Op 17 Oct. 1924 werd een ♂ verzameld te Gennep (coll. Natuurh. Gen. Maastricht).

Gebied V. In het jaar 1913 broedde de soort in de omgeving van Helden. De beide donsjongen kwamen in het bezit van het Misiehuis te Steijl, alwaar zij werden opgefokt. De dieren bevinden zich thans als volwassen

jonge vogels in het Museum aldaar. — Dit is het eenigst zekere broedgeval, dat voor onze provincie in de laatste tien jaren bekend geworden is.

In de Rijnprovincie vrij algemeen rondzwervend, meest jongen, doch geen talrijke broedvogel. Werd nabij de Limburgsche grens broedend gevonden bij Wesel, Baerler Busch in Kreis Mörs, Wissen bij Goch, Brügggen (le Roi. V. f. d. R. p. 122) en Caen bij Straelen („Beiträge”. p. 56).

Voor België vermeldt Dubois (N. R. d. O. p. 186): „Assez répandu dans toutes les forêts de la Belgique et niche même régulièrement dans la forêt de Soignes près de Bru-

„xelles; sédentaire”. De soort was in het arrondissement Verviers vroeger een gewone broedvogel, doch is er thans zeldzaam. Nu en dan wordt nog slechts een nest gevonden (L. Coopman. Le Gerfaut. 1921. p. 106).

Het is mogelijk, dat de Havik op Limburgsch gebied nog nestelt in de groote bosschen tusschen Vaals en Eperheide en ongetwijfeld zal de soort in onze provincie meer voorkomen dan thans bekend is. In vergelijking evenwel met de andere groote roofvogels als Buizerd en Slechtvalk bijv., welke zoo herhaaldelijk gezien worden, is de soort in Limburg nog zeldzamer dan in het nabij gelegen arrondissement Verviers.

132. Accipiter nisus nisus (L.) (1). Sperwer. — Volksn.: Doevestoater, Koekoeksveer, Stootvogel en Schmeilbe (om Weert). Duitsch: Sperber. Fransch: Epervier.

Broedt in gering aantal in min of meer uitgestrekte bosschen. Overigens zéér talrijke doortrekker in voor- en najaar, terwijl vele overwinteren. Uit waarnemingen in de maanden Mei—Augustus mag men zonder meer het broeden der soort in een bepaalde streek niet afleiden, aangezien dit ten deele late, respect. vroege trekkers, dan wel zwervers betreffen kunnen, welke hier niet broeden.

Waargenomen in:

Gebied I. Hoofdzakelijk trek- en wintervogel tusschen de maanden Augustus en Mei. Broedde in 1921 en 1922 o.a. op het landgoed „Vliet” te Ulestraten. Het is meer dan waarschijnlijk, dat ook enkele paren broeden in de groote bosschen in den Z.O. hoek van Zuid-Limburg. — De soort werd door mij in dit gebied waargenomen te Heerlen, Klimmen, Valkenburg, Oud-Valkenburg, Houthem, Berg en Terblijt, Hulsberg, Voerendaal, Wittem, Simpelveld, Geleen enz. enz.

Gebied II. Doortrekker. Vooral in het najaar en den winter geregeld boven de weilanden langs de Maas. Waargenomen o.a. bij Maastricht, Roermond, Linne, Kessel, Beesel, Baarlo, Steijl enz. (Vergel. Riotte. Natuurh. Gen. Jaarb. 1920—'23. p. 72—74).

Gebied III. Als voren. Door mij o.a. waargenomen te Roermond, Maasniel, Swalmen, Melick-Herkenbosch, Posterholt, Nieuwstad, Susteren enz. enz. — Geen broedgevalten met zekerheid bekend.

Gebied IV. Ook in dit gebied werd de soort broedend gevonden. Zoo bezit de Heer J. L. Wielders een paar met drie donsjongen, 21 Juli 1922 verzameld te Grubbenvorst. Overigens talrijke doortrekker en wintervogel.

Gebied V. De Eerw. P.P. Lazaristen te Panningen deelden mij mede, dat zij einde Juni (Riotte. Natuurh. Gen. Jaarb. 1920—'23. p. 76 vermeldt „tegen 15 Juli”) 1919 te Helden-Panningen een Sperwernest vonden met 4 eieren (in een oud kraaiennest). Volgens F. van Baar broedde de Sperwer in 1921 op de z.g. Rips onder de gemeente Venray. Ver-

volgens broedde de soort jaren geleden te Nunhem (Club v. Ned. Vogelk. Jaarb. 1912. p. 23—24) en ik vermoed ook te Heithuizen, alwaar ik de soort midden Mei nog aantrof, alsmede in de bosschen om Weert, alwaar deze roofvogel het geheele jaar door wordt waargenomen (J. de Haan). In de collectie Merckelbach bevinden zich twee legsels dezer soort in 1906 te Venray verzameld. Begin Juli 1924 werd een nest met 3 eieren van dezen roofvogel gevonden onder Roggel (Knapen). Deze eieren kwamen in mijn bezit. — Overigens een algemeene doortrekker en wintervogel.

De Sperwer vormt in onze provincie met den Buizerd den talrijkst voorkomenden roofvogel en is nergens zeldzaam.

In de Rijnprovincie talrijk en daar ook regelmatig op vele plaatsen broedend; nabij onze grens o.a. bij Wesel, Wiesdorf, Kreis Mörs, Odenkirchen, Aachen (le Roi. V. f. d. R. p. 123), Reichswald bij Cleve, Eschweiler enz. („Beiträge”. p. 56).

Ook in België is de soort een gewone broedvogel (Dubois. N. R. d. O. p. 186), o.a. in het arrondissement Verviers (L. Coopman. Le Gerfaut. 1921. p. 106).

(1) Kleinschmidt (Falco. 1917, p. 24 en Journ. f. Ornith. 1918, p. 258) beschrijft den Franschen Sperwer als een afzonderlijke subspecies onder den naam galliae. Deze vorm zou donkerder, kleiner en stompvleugeliger zijn. 2 Fransche ♀♀ vleugel: ad. 229 en juv. 233; ♂ ad. vleugel 198 m.m. Nu bedragen de vleugelmaten van 11 ♂♂ juv. tusschen September-Januari in Nederland verzameld 195—206 m.m.; 9 ♂♂ ad. tusschen September-April in ons land verzameld, bezitten een vleugellengte van 193—204 m.m.; 6 ♀♀ juv. tusschen October-Maart verzameld, hebben eene vleugellengte van 234—245 m.m. terwijl een broed ♀ juv. d.d. 20 Juli een vleugellengte van 241 m.m. (dus zeker geen galliae) bezit; 6 ♀♀ ad. tusschen October-April eveneens in Nederland verzameld bezitten een vleugellengte van 232—239 m.m. (een ♀ van 25 April heeft een vleugellengte van 232 m.m. en va daarmede in de maat van den Franschen vorm). U Engeland: ♂ juv. vleugel: 195 m.m.; ♂ ad. 200 m.m.; ♀ juv. 230 m.m. (plus 1 m.m. slijtage) en ♀ ad. 225 m.m. (plus 1 m.m. slijtage). Alle vogels uit mijn collectie.

133. *Accipiter nisus peregrinoides* Kleinschm. Siberische Sperwer. — Duitsch: Sibirische Sperber.

Zeldzame doortrekker, wiens voorkomen in onze provincie nog onvoldoende bestudeerd is. Mogelijk minder zeldzaam dan verondersteld wordt.

De Heer W. de Backer te Maastricht verkreeg van den Heer Sonnevile aldaar een jong Sperwerwifje, hetwelk opviel door de lichte kleur der bovenzijde en de zijden van kop en nek, alsmede door de helder witte onderzijde waarop, in stede van regelmatige, breede uit min of meer hartvormige vlekken gevormde dwarsbanden, zich in hoofdzaak op zich zelf staande bruine hartvlekken vertoonden, welke slechts in het midden een meer regelmatige dwarsbandeering vormden, terwijl de onderkant van den buik alsmede de broekveeren zoo goed als niet gevlekt waren; de laatste vertoonden geen dwarsbanden, doch enkele smalle lengtevlekken en waren aan de punt zoo goed als ongevlekt. De mantel- en schouderveeren droegen licht rossige zoomen.

Op dezen vogel, welke 26 October 1922 te Heugem bij Maastricht geschoten is, past volkomen de beschrijving, welke Kleinschmidt van de type (een najaars-trekvogel van Rossitten in Oost-Prusen) geeft in *Falco*, Anhang C. November 1921. „Aus der Ornithologischen Literatur Russlands” III. — M.i. betreft het hier een Russisch-Aziatischen trekvogel, welke op den trek meer Westwaarts geraakt is dan deze vorm schijnt gewoon te zijn.

Noch de Heer Sonnevile, noch schrijver dezes, die in den loop der jaren een zeer groot

aantal Sperwers in handen kregen, zagen ooit een dergelijk exemplaar.

Den 19 October 1923 werd te Caberg bij Maastricht een jong Sperwerwifje geschoten van het rossige type, hetwelk de Heer Sonnevile mij zeer welwillend ten geschenke aanbod. Ook deze vogel wijkt van het gewone type af en draagt onmiskenbaar de teekening van *peregrinoides*. Ook bij deze is de teekening op den buik en de broekveeren zeer gereduceerd en vertoont de lichte borst de heldere hartvormige vlekken, gelijk de vogel van 26 October 1922. — Van beide vogels zond ik een beschrijving en zeer nauwkeurige afbeelding naar Pastor Dr. Kleinschmidt, die mij daarop o.m. berichtte: „Beide Vögel tragen „die charakteristischen Merkmale von *peregrinoides*”. Vervolgens zag ik bij den Heer J. Wielders te Venlo een zeer typisch ♀, rossig exemplaar, dezer subspecies, hetwelk 17 of 18 Sept. 1923 nabij Roermond geschoten was (coll. Missiehuis te Steijl). — Ten slotte ontving ik nog een eveneens zéér typisch jong rossig ♂, hetwelk 18 Nov. 1924 te Beek bij Maastricht gevangen was.

Het is thans zaak goed acht te geven op de vele Sperwers, welke men jaarlijks, vooral in het najaar zoo gemakkelijk in handen krijgt, ten einde te kunnen vaststellen of deze subspecies misschien regelmatig onze provincie op den trek bezoekt.

GENUS: *MILVUS* Lacépède. 1790.

134. *Milvus milvus milvus* (L.). Wouw. — Duitsch: Roter Milan. Fransch: Milan royal.

Zéér zeldzaam. Geen broedvogel. Wordt slechts een enkele maal in onze provincie aangetroffen. Zoo zijn mij de volgende waarnemingen en vangsten bekend: In October 1900 werd een exemplaar gevangen in een vogelnet te Limmel nabij Maastricht en door den Heer F. Sonnevile opgezet. Het stuk wordt thans bewaard in het Museum van het Natuurh. Gen. te Maastricht, alwaar ik het onderzocht heb. Den 25 Juli 1904 werd een exemplaar gevangen te Venray, hetwelk in het bezit kwam van Artis (R. Baron Snouckaert van Schauburg. *Avifauna Neerlandica*. p. 71). Volgens Riotte (*Natuurh. Gen. Jaarb. 1920—'23*. p. 83) werd in Juli 1918 een voorwerp geschoten te Meerssen, hetwelk zich bevindt in de collectie der P.P. Benedictijnen te Merkelbeek. Ik heb dit dier niet kunnen onderzoeken en vermeld het dus onder reserve. Pater Riotte meent vervolgens op 22 Maart 1911 drie exemplaren dezer soort gezien te hebben tusschen Baarloo en Berckt (nabij Venlo), overtrekkend in N.O. richting. Een zelfde waarneming, doch van slechts één voorwerp, deed de Heer H. Vallen in het voorjaar 1910 nabij Swalmen. De determineering geschiedde in beide gevallen

hoofdzakelijk naar aanleiding van den gevorkten staart der vogels. Hoe zeldzaam de soort in Limburg is, mag blijken uit het feit, dat de Heer F. Sonnevile, alsmede diens vader, te zamen in ongeveer een halve eeuw, slechts 3 exemplaren uit Limburg in handen kregen.

De Wouw, welke zich opgezet bevond in een winkel te Valkenburg en waarvan ik gewag maakte in het Jaarboek der Club van Nederlandsche Vogelkundigen. 1915. p. 49, bleek mij bij nader onderzoek geen inlandsch exemplaar te zijn.

In de Rijnprovincie broedt de soort nog hier en daar, doch meer in het Midden en Zuiden niet nabij onze grens, alwaar de soort slechts in klein aantal op den trek wordt waargenomen. „Der Bestand nimmt von Jahr zu Jahr „mehr ab” schrijft le Roi (*V. f. d. R.* p. 133 en „Beiträge”. p. 61).

Omtrent haar voorkomen in België vermeldt Dubois (*N. R. d. O.* p. 185): „De passage en „automne et en mars; quelques couples nichent „dans le pays.” De soort broedt echter sinds de laatste 30 jaren niet meer in het arrondissement Verviers (L. Coopman. *Le Gerfaut*. 1921. p. 106).

GENUS: HALIAËTUS Sav. 1809.

135. *Haliaëtus albicilla* (L.). Zeearend. — Duitsch: Seeadler. Fransch: Pygargue à queue blanche.

Toevallige gast, welke slechts enkele malen nabij de Maas werd bemachtigd.

In het midden der vorige eeuw werd een jong voorwerp geschoten aan de Maas nabij Swalmen. Ik heb dit dier in 1905 nog opgezet gezien in het Kasteel Hillenraad aldaar. Een tweede voorwerp werd geschoten in December 1895 aan de Maas tusschen Ohé en Laak en Maeseijck (België) door den Heer H. Galiart, Burgemeester van eerstgenoemde gemeente. Het stuk bevindt zich thans in de collectie der P.P. Benedictijnen te Merkelbeek. Riotte (Natuurh. Gen. Jaarb. 1920—'23 p. 82) maakt nog melding van een derde exemplaar, hetwelk voor ongeveer 50 jaren nabij Venlo werd buitgemaakt. In 1912 ontdekte hij dit stuk in totaal verwaarloosden toestand bij een particulier aldaar. Vervolgens bevindt zich in de H. B. S. te Maastricht een exemplaar het-

welk in 1876 nabij Vaeshartelt (gem. Meerssen) bemachtigd werd. Ten slotte werd omstreeks 20 Januari 1924 nog een jong vrouwelijk exemplaar gevangen te St. Odiliënberg bij Roermond, hetwelk in bezit kwam van den Heer J. Timmermans, in laatstgenoemde gemeente.

In de Rijnprovincie werd deze arendsoort meerdere malen met tusschenruimten van eenige jaren waargenomen. Le Roi (V. f. d. R. p. 135) noemt ongeveer 25 gevallen, waarin een voorwerp werd bemachtigd, o.a. bij Krickenbeck, Caen, Müddersheim, Odenkirchen enz., niet ver van onze grenzen verwijderd. In zijn „Beiträge” p. 63, worden bovendien nog eenige waarnemingen en vangsten vermeld.

In België wordt de soort nu en dan waargenomen aan de kust en op de Schelde (Dubois. N. R. d. O. p. 185).

GENUS: PERNIS Cuv. 1817.

136. *Pernis apivorus apivorus* (L.). Wesp en d i c t. — Duitsch: Wespenbussard. Fransch: Bondrée apivore.

Broedvogel in klein aantal op verschillende plaatsen in Limburg. In voor- en najaar op den doortrek.

Waargenomen in:

Gebied I. In 1919 trachtte een paar te broeden in de omgeving van Valkenburg, doch werd hierin jammer genoeg door afschot van het ♂ verhinderd. In het Museum van het Genootschap te Maastricht bevinden zich een oud ♂ en ♀, in September 1915 te Limmel nabij Maastricht geschoten. Vervolgens werden in Juli 1918 vermoedelijk twee exemplaren dezer soort waargenomen door een jachtopziener te Houthem. Eenige jaren tevoren werd in September een voorwerp geschoten te Hulsberg, alwaar ik het opgezet aantrof bij een particulier aldaar. In mijn collectie bevinden zich een ♀ 6 Juli 1919, Houthem, een ♀ 3 Juni 1923, Heerlen, alsmede een in sterk vermagerden toestand verongelukt ♀ van 5 Sept. 1924, Houthem. Nillesen bezit een exemplaar 20 September 1912 nabij Gulpen verzameld. De collectie der P.P. Benedictijnen te Merkelbeek bevat o.m. twee Wesp en d i e v e n, respectievelijk 20 Juni 1915 te Schinveld en 5 Mei 1917 te Brunssum bemachtigd. De eerste datum doet het broeden der soort in genoemde gemeente veronderstellen.

Gebied II. Geen waarnemingen bekend. De soort is aldaar allicht doortrekker.

Gebied III. In Juni 1921 nestelde een paar in een bosch te Susteren. Daar de vogels kleine vogels aansleepten, werden zij geschoten. Het ♂ had nog een vogeltje in den bek toen het bemachtigd werd. Ik heb deze vogels later zelf onderzocht en de determineering juist bevonden. De soort werd in dit gebied ook waargenomen langs de Duitsch-Neder-

landsche grens nabij Swalmen, alwaar te Brüngen (Duitschland) en Wassenberg (id.) exemplaren werden bemachtigd (H. Vallen en schrijver dezes).

Gebied IV. In de coll. Roncken zag ik een voorwerp, hetwelk in den zomer 1921 nabij Arcen geschoten was.

Gebied V. In Juni 1905 broedde een paar te Weert (nestjong in de coll. Beckers). Den 2 Juni 1912 zag ik bij Horn een roofvogel, welke hoogstwaarschijnlijk tot deze soort behoorde. Wijders werden in dit gebied de navolgende voorwerpen verzameld: een exemplaar 20 Augustus 1913 te Helenaveen, ♀ omstreeks 1910 te Heel (coll. Haffmans), ♂ juv. omstreeks 1903 te Kessel (coll. als voren), ♀ juv. omstreeks 1907 als voren. (Vergel. Riotte. Natuurh. Gen. Jaarb. 1920—'23. p. 84).

De soort broedt op vele plaatsen in de Rijnprovincie talrijker dan de Buizerd, o.a. in Kreis Kreteld, Geldern, bij Viersen, M. Gladbach, Odenkirchen, Caen, Bedburg, Müddersheim (le Roi. V. f. d. R. p. 131). Op den trek soms in troepen van honderden, ja le Roi spreekt zelfs van „Tausenden”.

Dubois (N. R. d. O. p. 185) vermeldt de soort voor België als: „Assez rare, mais de passage régulier; il paraît cependant que la „Bondrée niche dans les Ardennes et dans la „forêt de Mormal.” De soort broedt o.a. regelmatig in het Hertogenwald (arrondissement Verviers) (L. Coopman. Le Gerfaut. 1921. p. 105) en volgens schriftelijke mededeeling van den Heer Ridder G. van Havre in dat deel der provincies Namen en Henegouwen, hetwelk gelegen is tusschen Maas en Sambre, maar niet hooger dan de lijn Dinant-Florennes-Thuin.

GENUS: PANDION Sav. 1809.

137. *Pandion haliaetus haliaetus* (L.). Vischarend. — Duitsch: Fischadler.
Fransch: Balbuzard.

Zeldzaam. Bij mijn weten slechts één exemplaar in Limburg verzameld. In de tachtiger jaren der vorige eeuw werd n.l. een exemplaar geschoten aan de Maas in de omgeving van Maastricht en kwam in het bezit van den Heer Max Regout aldaar. (F. Sonnevile). Zulks is eveneens geschied te Brüggén (Rijnprovincie) even over de grens bij Swalmen, alwaar zich groote vischkwekerijen bevinden. Aldaar wordt de soort regelmatig aangetroffen en bezoekt zij vandaar uit ook Limburg. Zoo nam Riotte den Vischarend waar bij Steijl aan de Maas op 8 en 24 Juli 1908. Deze waarnemingen zijn

ORDO: GRESSORES. Fam.: CICONIIDAE.

GENUS: CICONIA L. 1760.

138. *Ciconia ciconia ciconia* (L.). Ooievaar. — Duitsch: Weiszer Storch. Fransch: Cigogne blanche.

Doortrekker in klein aantal in voor- en najaar. Geen broedvogel meer.

Waargenomen in:

Gebied I. Zeldzaam. Ik zag in de laatste 10 jaren nimmer een Ooievaar in Zuid-Limburg. Toch komt de soort hier in klein aantal jaarlijks op den trek. Zoo bevindt zich in de collectie Nillesen een ♂ 7 Juni 1908 geschoten te Geleen. Jachtopziener J. Knols te Houthem, zag aldaar in April 1918 en 18 Juli 1919 telkens één exemplaar; het eerste in een weide, het tweede op hoog gelegen bouwland, alwaar het een mol ving. — Volgens een bericht in het Limburgsche Dagblad werd op 13 Augustus 1921 een vlucht van 6 Ooievaarders gezien boven het dorp Gronsveld. De dieren waren blijkbaar zeer vermoeid en streken neer op enkele hooge gebouwen. Ongetwijfeld waren dit reeds trekkers.

Gebied II. De soort trekt in Midden-Limburg over het Maasdal en verblijft dikwijls in het voorjaar korten tijd in de weilanden langs die rivier. De Heer H. Vallen zag te Asselt bij Swalmen in de lente meermalen troepjes van 4 tot 8 stuks, welke zich in de Maasweiden ophielden. — Riotte (Ardea. 1913. p. 102) zag de soort in het voor- en najaar overtrekken te Steijl aan de Maas. Zoo vermeldt hij 1 April 1911, 3 stuks, 8 Augustus 1912, 2 jonge vogels gedurende eenige dagen aan de Maas. Vervolgens werden door hem o.a. nog 4 stuks waargenomen ter plaatse op 21 Maart 1923, welke van Z.O. naar N.W. trokken! — Nillesen (Natuurh. Gen. Jaarb. 1914. p. 116) observeerde gedurende de Kerstdagen van 1908 tot in Januari 1909 een exemplaar aan de Maas bij Gennep. — Eind Augustus 1922 werden 2 exemplaren waargenomen te Caberg bij Maastricht (Jos. Cremers).

Gebied III. In voor- en najaar zag ik de soort een enkele maal, over Roermond trekken, o.a. zag ik aldaar op 9 April 1909, tegen 6 uur n.m. 2 stuks in N.N.O. richting overtrekken. Den 27 Augustus 1912 des n.m. 3 uur ging een vlucht van 26 Ooievaarders zeer laag over Roermond van O. naar W. Er woei dien

nauwkeurig gedaan en laten geen twijfel over (Vergel. Ardea. 1913. p. 99). De vogels verdwenen telkens in de richting van Swalmen en behoorden misschien wel thuis in de bosschen van Brüggén bovenvermeld.

De soort verschijnt in de Rijnprovincie alleen op den trek in voor- en najaar. Langs onze geheele grens waargenomen. Vroeger broedvogel; thans niet meer (le Roi. V. f. d. R. p. 136). In België is de Vischarend slechts op enkele plaatsen broedvogel, n.l. op de rotsen langs de Maas en bij Suxy in Belgisch Luxemburg (Dubois. N. R. d. O. p. 184).

dag een stormwind uit het Westen (in den nacht van 26—27 Augustus was het een waar noodweer). De vogels konden bijna niet tegen den wind inkomen.

Ook de Heer H. Vallen zag de soort een enkele maal in voor- en najaar te Swalmen overtrekken.

Gebied IV. De eenigst bekende broedplaats in Limburg bevond zich te Middelaar in het uiterste Noorden der provincie. Aldaar nestelde elk jaar een paar in een op een hoogen paal geplaatst nest. In 1913 is deze paal evenwel door een stormwind omvergeworpen, waarbij 4 bijna volwassen jongen omkwamen. Sindsdien zijn de ouden verdwenen en broeden er geen Ooievaarders meer in Limburg, alhoewel een nieuwe nestgelegenheid gemaakt werd in een canadaboom. De dichtst bij gelegen broedplaats bevindt zich thans (1922) in een weide tusschen Nijmegen en het Kronenburgerslot (J. Vallen).

Gebied V. Vogels welke over Limburg trekken, moeten in de meeste gevallen ook dit gebied passeeren. Zulks blijkt reeds uit eenige exemplaren uit de collectie Beckers, welke in de omgeving van Weert bemachtigd zijn. Ook volgens den Heer F. van Baar ziet men de soort in voor- en najaar in zéér klein aantal de Peel bij Venray overtrekken. Hetzelfde deelde de Heer J. Esser mij mede voor de omgeving van Helden-Panningen, alwaar o.a. in den nazomer en begin September 1923 eenige malen de Ooievaar werd waargenomen!

In de Rijnprovincie doortrekker in voor- en najaar in klein aantal. Broedt of broedde nog op enkele plaatsen in den uitersten N.W. hoek o.a. bij Kranenburg (1908), Wyler, Zifflich, Xanten, Rindern, Keeken, Salmrott, Frasselt, Griethausen; in de omgeving van Cleve nog 20 à 25 nesten! (le Roi. V. f. d. R. p. 91 en „Beiträge”. p. 37). In België: „Oiseau de „passage régulier, mais ne s'arrêtant que peu „ou point dans le pays.” (Dubois. N. R. d. O. p. 182).

Afgesloten 28. III. 1925.

(Wordt vervolgd).

HOLLÄNDISCHE MYCETOPHILIDEN

von

KARL LANDROCK, Bränn.

Im Sommer des vorigen Jahres schickte mir Herr H. Schmitz S.J. aus Valkenburg in Holland eine Sammlung von holländischen Mycetophiliden mit dem Ersuchen sie zu bestimmen. Ich unterzog mich der Arbeit ganz gerne, da ich Material aus dieser Gegend noch niemals untersuchen konnte.

Die Sammlung, bestehend aus sechs vollgesteckten Zigarrenkästchen, war tadellos gehalten, die Tierchen sauber und nett präpariert, man sah sofort die sachkundige Hand des Fachmannes. Manch interessantes Stück fand sich darin vor und auch zwei spec. nov., eine *Rhymosia* und eine *Anatella*, konnte ich feststellen. Letztere habe ich zu Ehren unseres besten Phoridenkenners schmitzi benannt. Die untersuchten Mücken stammen aus der niederländischen Provinz Limburg, dem südöstlichen Teile von Holland; nähere Fundortangaben sind bei jedem Stück angegeben.

BOLITOPHILINAE.

Bolitophila cinerea Mg 1 ♀ aus Valkenburg.

Bolitophila saundersi Curt. Ein Pärchen, Sittard. 25. X. '21.

Ob das vorhandene eine ♀, das am selben Tage und auf demselben Standort gefangen wurde, zu dieser Art gehört, ist fraglich. Die Legeröhre gleicht der von *cinerea*, doch sind die Fühler dichter und länger behaart, die Härchen noch immer deutlich länger als die Fühlerglieder breit, so reicht etwas weiter über sie hinaus, als dies gewöhnlich bei *cinerea* der Fall ist, auch scheinen mir die Flügellappen länger und dichter behaart. Sonst gleicht es aber vollständig der *cinerea* Mg.

CEROPLATINAE.

Asindulum flavum Win. 1 ♀ 12 ♂♂. Valkenburg, Susteren, Spaubeek.

Ceroplatus tipuloides Bosc. 1 ♂. Valkenburg. 18. X. 1916.

Cerotelion lineatus Fab. 1 ♂. Valkenburg. 12. VIII. 1915.

Platyura marginata Mg. (= *atrata* Fb.) Zahlreiche Stücke beiderlei Geschlechts aus Valkenburg.

Platyura fasciata, var. *tristis* Lundst.

Das Hypopygium stimmt ganz genau mit den Zeichnungen von Edwards und Dziedzicki, die Färbung ist aber nicht gelb, sondern ganz schwarz; nur auf dem Hinterleibe sind bei lichterem Stücken Spuren von gelblichen Binden vorhanden. Auch die Beine, besonders die Hinterhüften, sind stark verdunkelt.

Diese Form stimmt mit der Beschreibung der *P. tristis* Lundst. (Anal. mus. nat. hung.

1911. p. 391. t. XI. Fig. 3 und 4.), doch ist diese nur eine Varietät der *fasciata* Mg. ♂♂ und ♀♀ aus Valkenburg.

Platyura fasciata Mg. Auch die typische gelbe Form ♂♂ und ♀♀ aus Valkenburg und Spaubeek.

Platyura dorsalis Staeg. Spaubeek. 20. V. 1916.

Platyura unicolor Staeg. (= *pallida* Staeg.). Valkenburg, Susteren, Spaubeek.

Platyura nigricauda Strobl. 1 ♂. 14. VII. 1917. Valkenburg.

Platyura flava Macq. 1 ♂. Spaubeek. 16. VII. 1916; 1 ♀. Sittard. 17. VII. 1916.

MACROCERINAE.

Macrocera annulata Mg. 1 ♀. Limbricht. VII.

Macrocera lutea Mg. 1 ♂. Valkenburg. 2. VI. 1919.

Macrocera phalerata Mg. 2 ♀♀. Spaubeek. VII.

Macrocera stigma Curt. 1 ♂, 2 ♀♀. Spaubeek, Valkenburg.

Macrocera tuska Loew. ♂ u. ♀ aus Valkenburg.

Das noch nicht beschriebene Weibchen gleicht dem Männchen, nur sind die schwarzbraunen Vorderrandsbinden des Hinterleibes viel breiter. Auf dem 2.—4. Ringe sind diese Binden mitten dreieckig vorgezogen, sodass an den Seiten dieser Ringe dreieckige Flecken von der Grundfarbe frei bleiben. 5. und 6. Ring mit gelbem Hinterrande, 7. Ring ganz schwarz. Legeröhre kurz, zurückgezogen, gelblich.

Macrocera vittata Mg. 1 ♀. Valkenburg.

SCIOPHILINAE.

Ectrepesthoneura hirta Win. 1 ♂. 20. V. '18. Valkenburg.

Tetragoneura sylvatica Curt. ♂♂ u. ♀♀, VII.—IX. Valkenburg, Susteren, Spaubeek, Waterslijde.

Sciophila hirta Mg. Valkenburg.

Sciophila fenestella Curt. 1 ♂. Valkenburg. sc₂ steht auf dem Zellchen.

Empalia vitripennis Mg. 2 ♂♂. Limbricht. 2. VIII. 1916.

Das Zellchen fehlt bei dieser Art sehr häufig, wodurch eine Verwechslung mit einer *Boletina* sehr nahe liegt.

(*Mycomya cinerascens* Macq. 1 ♂ Bonn a. Rh. 6. X.).

Mycomya flavicollis Zett. 1 ♂ ♀. Spaubeek.

Mycomya hyalinata Mg. 2 ♂♂. Valkenburg, Waterslijde.

Mycomya lucorum Win. 2 ♂♂. Waterslijde. 10. X.

Mycomya occultans Win. 1 ♂. Valkenburg. 8. IX. '17.

Mycomya punctata Mg. 1 ♂. Sittard.

Mycomya tenuis Walk. (= *apicalis* Win. nec. Dziedz. und Radoszkowski Dziedz.) ♂ u. ♀ aus Spaubeek, Valkenburg, Waterslijde.

Mycomya trilineata Zett. 1 ♂. Waterslijde.

Neoempheria (= *Empheria* Win.) *bimaculata* v. Ros. (= *formosa* Win. vergl. W. E. Z. 1917, 38). Ein Pärchen aus Valkenburg. 30. 7. 1917.

MYCETOPHILINAE.

Acnemia nitidicollis Mg. ♂ u. ♀ aus Valkenburg, Limbricht, Spaubeek, VII.—VIII.

Leptomorphus Walkeri Curt. 1 ♂. 15. IX. 1919. Valkenburg, Kleine leg.

Allocotocera flava Dziedz. 1 ♂. 18. VII. 1916. Spaubeek.

Boletina gripha Dziedz. 1 ♂. Baaksem. 11. VII. 1916.

Boletina sciarina Staeg. ♂ u. ♀. Spaubeek, Valkenburg VII.

Leia fasciola Mg. ♂. Valkenburg, Sittard, Waterslijde. VIII.

Leia fascipennis Mg. ♂ u. ♀. Sittard, Valkenburg. VIII.

Leia picta Mg. 1 ♂. Valkenburg.

Leia subfasciata Mg. 3 ♀♀ in verschiedenen Färbungsvarietäten, auch fast ganz schwarze Stücke. Valkenburg, Waterslijde. VIII.

Megophthalmidia Zugmayeriae Dziedz. 4 ♂♂, 6 ♀♀. Von dieser sehr seltenen Mücke, deren Beschreibung von Dziedzicki in *Horae Soc. Ent. Ross.* 1889, p. 526, Taf. 21, Fig. 221—223 publiziert wurde (Typen, 2 Stück, aus Gräfenberg und Freiwaldau, Schlesien) ist meines Wissens in keinem Verzeichnisse seither Erwähnung getan worden. In der Sammlung fanden sich 10 Exemplare vor, die in den Monaten VI—IX, aber in verschiedenen Jahren (1914—1918), in Valkenburg gefangen wurden.

Während die Legeröhre des Weibchens in normaler Weise am Ende des letzten Hinterleibsringes angebracht ist, erscheinen die männlichen Kopulationsorgane auf der Bauchseite der zwei letzten (5. u. 6.), abnormal gebauten Hinterleibsringe.

Ausser *Zugmayeriae* Dziedz. gehört in diese interessante Gattung noch die amerikanische *occidentalis* Johanns. (*Gen. insect.* 909, Taf. VII, Fig. 5.). Wahlgren stellt in *Svensk insektenfauna*, XI, Heft 1, 1921, p. 177 übrigens auch *Parastemma brevicorne* Zett. (*Dipt. scand.* XI. p. 4147 [*Leia*], 1852) hierher und nach Jenkinson wäre *Leia crassicornis* Curt. synonym mit *Zugmayeriae*.

Anatella schmitzi nov. spec.

Nigro-fusca; antennis fuscis basi flavis, thoracis dorso nigro, macula humerali flava; palpis, halteribus pedibusque flavis, tarsis obscuris; abdomine fusco, segmentis 2.—3. maculis lateribus flavis; alis subhyalinis. — 2½ m.m.

Untergesicht und Stirne schwarzbraun, Taster gelblich; Fühler schwarz, nur die zwei Basalglieder und die äusserste Basis der ersten Geisselglieder gelb.

Thorax und Schildchen schwarz mit gelben Schulterflecken, kaum etwas glänzend. Hinterrücken und Brustseiten gelbbraun. Schwinger gelb.

Hüften gelb, Schenkel; Schienen und namentlich die Tarsen verdunkelt. Alle Schenkel sind auf der Unterseite mit feinen Borstenhärchen bewimpert, allerdings viel schütterer und feiner wie dies bei den Mittelschenkeln der *ciliata* Win. der Fall ist. Vordermetatarsen etwas länger als die Vorderschiene. Flügel klar, Costa weit über rs hinausreichend, fast bis zur Flügelspitze gehend. sc ein kurzes Zähnchen bildend. Stiel der Mediagabel fast gleichlang mit rm, Untergabelbasis etwas jenseit der Obergabelbasis gelegen.

Hinterleib schwarzbraun, gelbhaarig; 1.—4. Ring bauchseits gelb, das Gelbe auf dem 2.—3. Ringe an den Seiten nach aufwärts reichend. Hypopygium klein, gelblich. (Fig. 1.—3.) 1 ♂: 2½ m.m. — 7. VIII. 1919. Spaubeek.

Docosia sciarina Mg. — 3 ♂♂, 4 ♀♀, Valkenburg, Sittard, (an Fensterscheiben).

Trichonta atricauda Zett. — ? ein einzelnes ♀, Valkenburg.

Phronia bicolor Dziedz. — 1 ♂, 2 ♀♀, Spaubeek.

Phronia flavicollis Winn. — 1 ♂, 2 ♀♀, Spaubeek.

Phronia forcipata Winn. — ♂ ♀, Valkenburg, Spaubeek.

Phronia obtusa Winn. — 1 ♂, Valkenburg.

Phronia rustica Winn. — 1 ♂, Valkenburg.

Phronia signata Winn. — ♂ ♀, Valkenburg.

Phronia tenuis Winn. — ♂ ♀, Valkenburg.

Phronia truncata Winn. — ♂ ♀, Valkenburg.

Phronia vitiosa Winn. — 1 ♂, Valkenburg. VII.

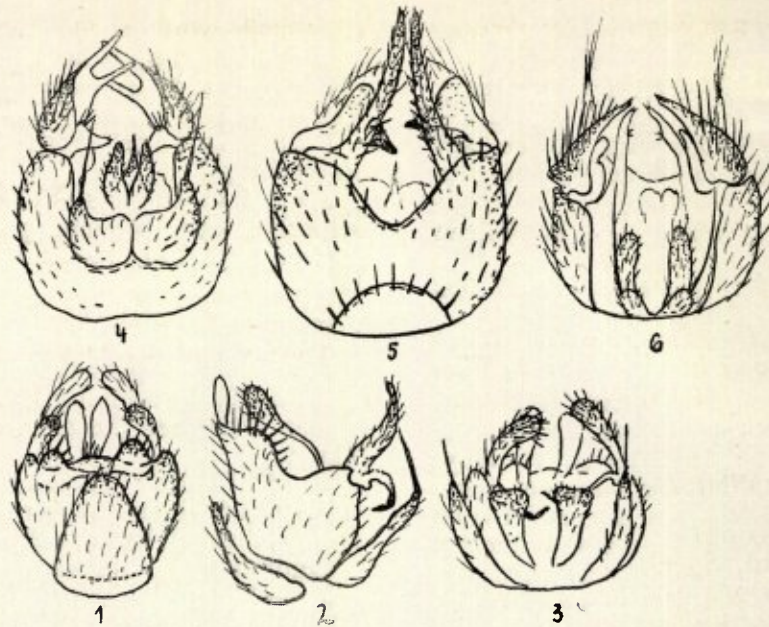
Telmaphilus (*Phronia*) *basalis* Winn. — 1 ♂, Spaubeek, 1. VII. 1916.

Telmaphilus (*Phronia*) *forcipula* Winn. — ♂ ♀, Valkenburg, 1 ♂ ♀ in Copula.

Telmaphilus (*Phronia*) *nitidiven-* Winn. — ♂ ♀, Valkenburg, 1 ♂ ♀ in Copula.

Cordyla crassicornis Mg. — ♂ ♀, Sittard, Valkenburg.

Rhymosia connexa Winn. — 1 ♂, Valkenburg.

ERKLAERUNG DER ABBILDUNGEN

Figur 1. Hypopygium von *Anatella schmitzi* nov. spec. (v. unten).

Figur 2. Hypopygium von *Anatella schmitzi* nov. spec. (v. d. Seite).

Figur 3. Hypopygium von *Anatella schmitzi* nov. spec. (v. oben).

Figur 4. Hypopygium von *Rhymosia minor* nov. spec. (v. oben).

Figur 5. Hypopygium von *Rhymosia minor* nov. spec. (v. unten).

Figur 6. Hypopygium von *Rhymosia parva* Lundst. (v. oben).

Rhymosia domestica Mg. — 1 ♂, Valkenburg. VII.

Rhymosia fasciata Mg. (= *discoidea* Mg.). — ♂♀, in zahlreichen Stücken aus Valkenburg.

Rhymosia fenestralis Mg. — ♂♀, in zahlreichen Stücken, Valkenburg.

Rhymosia gracilis Winn. — 1 ♂, Valkenburg.

Rhymosia signatipes v. d. Wulp. — 3 ♂♂, 2 ♀♀, Valkenburg.

***Rhymosia minor* nov. spec.**

Facie, palpis flavis; antennis fuscis, articulis 3 primis flavis; thoracis dorso flavo-fusco, macula humerali lateribusque flavis; halteribus pedibusque flavis; abdomine fusco segmentis 3.—4. maculis lateribus flavis, segmentis 5.—6. nigris; hypopygio luteo, alis subhyalinis. — 3½ m.m.

Untergesicht gelbbraun, Rüssel und Taster gelb; Fühler nur wenig länger als Kopf und Mittelleib zusammen, schwarz, die beiden Wurzelglieder sind kräftig, mit langen schwarzen Borstenhaaren versehen.

Thoraxrücken gelbbraun, ein grosser Schulterfleck und die Seiten gelb. Schildchen gelbbraun. Hinterrücken hellbraun, ebenso die Brustseiten. Schwinger gelb. Beine gelb, Schienen und Tarsen etwas dunkler. Vordermetatarsen 1½ mal so lang wie die Vorderschienen. 3. und 4. Vordertarsenglied an der inneren Seite mit kleinen stäbchenförmigen Börstchen besetzt, meist eingekrümmt.

Flügel glashell, sc ein kurzes Zähnchen bil-

dend; rs etwas vor der Mitte von r entspringend, am Grunde etwas nach unten, gegen die Spitze nach oben geschwungen, rm etwa 2½ mal so lang wie der Stiel der Spitzengabel. Untergabel weit gegen die Flügelbasis gezogen, ihre Basis unter dem vorderen Ende von rm gelegen, ax kräftig, erst weit jenseit der Untergabelbasis abgebrochen.

Hinterleib dunkelbraun, Bauch gelb, die Seiten des 3. und 4. Ringes vorn gelb, die übrigen Ringe ganz schwarz. Das Hypopygium (Fig. 4. u. 5.) ist gelb.

Grösse 3½ m.m. — Mehrere ♂♂ aus Valkenburg. (X—XII.).

Diese Mücke hat grosse Aehnlichkeit mit der von Lundstroem (*Anal. mus. nat. hung.* 1911, p. 396, Taf. XI, Fig. 16—18) beschriebenen *Rhymosia cretensis* Lund. Die Beschreibung passt, wenn auch nicht vollständig, ganz gut für *minor* nov. spec., auch das Hypopygium zeigt eine verwandte Bauart, doch fehlen die von Lundstroem erwähnten vier charakteristischen nach innen gebogenen, schwarzen Dornen auf dem Hinterrande der lamina basalis und auch die Oberzangen, die viel grösser sind, zeigen andere Bildung.

Allodia alternans Zett. — Zahlreiche ♂♀ aus Valkenburg.

Allodia amoena Win. — ♂♀ aus Valkenburg, Baaksem Sittard, Wijnandsrade.

Allodia anglofennica Edw. — 1 ♂ aus Valkenburg.

Allodia cinerea Lundst. — 1 ♂. Valkenburg.

ren Beschreibung aber von Winnertz nirgends veröffentlicht wurde. Nun stimmen diese Abbildungen vollständig mit den Zeichnungen, die Lundstroem in Act. soc. p. faun. flor. fenn. 1909. p. 49, Taf. X, Fig. 102 und 103 von seiner *E. nigrofusca* gibt, überein.

Wenn auch die Winnertz'sche Art unzweifelhaft früher vorhanden war, wurde sie doch durch die Publikation Dziedzicki bekannt gemacht, es muss also der Name *ventralis* Winn. in litt. dem Lundstroems weichen. Es ist daher: *Exechia nigrofusca* Lundst. (= *ventralis* Winn. in litt.).

Dynotosoma fuscicorne Mg. — ♂♀. Valkenburg, Waterslijde (V.—X.).

Epicyptha punctum Stann. — 1 ♂. Spaubeek.

Epicyptha scatophora Perr. — 1 ♂, Valkenburg.

Epicyptha trinotata Staeg. — 1 ♂, Valkenburg.

Mycothera dimidiata Staeg. — Zahlreiche Stüpe beiderlei Geschlechtes aus Valkenburg.

Mycothera stylata Dzied. — 1 ♀, Valkenburg.

Mycetophila blanda Winn. — ♂♀, Valkenburg.

Mycetophila cingulum Mg. — ♂♀, Valkenburg. XI. Diese Art gehört zu den seltenen *Mycetophila*-Arten.

Mycetophila fraterna Winn. — Beide Geschlechter aus Valkenburg und Spaubeek.

Mycetophila guttata Dzied. — ♂♀, Valkenburg, Waterslijde.

Mycetophila lineola Mg. — Gemein, Valkenburg, Sittard, Waterslijde, Spaubeek ♂♀.

Mycetophila marginata Winn. — ♂♀, Valkenburg.

Mycetophila punctata Mg. — Gemein. Waterslijde, Valkenburg, Munstergeleen, Spaubeek. ♂♀.

Mycetophila sigillata Dzied. — ♂, Waterslijde, Sittard.

Mycetophila spectabilis Winn. — ♂, Valkenburg.

Mycetophila stolidata Walk. — 1 ♂, Valkenburg. 1 ♀, Spaubeek.

Sceptonia concolor Winn. 1 ♂, 1 ♀, Spaubeek. VII.

Sceptonia nigra Mg. — 2 ♂♂, Waterslijde, Limbricht. VII. 1 ♀, Valkenburg. II.

Zygomia canescens Winn. — 1 ♀, Valkenburg.

Zygomia notata Stann. — Valkenburg, 4 Exemplare.

Zygomia pictipennis Staeg. — Von dieser nicht häufig vorkommenden Art fanden sich 6 Stücke, 4 ♀♀ und 2 ♂♂ vor, die alle in den Wintermonaten (I, II, XII.) in Valkenburg gefangen wurden.

Zygomia valida Winn. — 9 Exemplare aus Valkenburg.

Zygomia vara Stann. — 9 Stück beiderlei Geschlechtes aus Valkenburg und Limbricht.

NEUE MYCETOPHILIDEN

von

KARL LANDROCK, Brünn.

1. *Allodia lutea* nov. spec.

Lutea; antennis fuscis, articulis 1—6 flavis; palpis, halteribus pedibusque flavis, tarsis obscuris; abdomine flavo, maculis dorsali et segmentis 2 ultimis nigro-fuscis; hypopygio flavo, alis subhyaliris. — 3 m.m.

Untergesicht, Taster und Stirne gelb, letztere dicht und anliegend weissgelb behaart. Fühlerwurzelglieder und vier Geisselglieder gelb, die übrigen braun, gegen die Spitze immer dunkler werdend.

Der ganze Mittelleib hellgelb, Schulter gelbhaarig, Thoraxrücken mit kaum angedeuteten Spuren von Striemen. Schwinger gelb.

Hüften und Schenkel hellgelb. Schienen dunkler. Tarsen gelbbraunlich. Flügel wasserklar. Stiel der Media-Gabel so lang wie *rm. rs* etwas hinter der Mitte des Spitzengabelstieles gelegen. Cu-Gabel gegen den Flügelgrund gezogen, deutlich und weit vor der Basis des Obergabelstieles.

Hinterleib gelb, anliegend gelb behaart.

1.—4. Ring mit schwarzbraunen Rückenflecken. Der Hinterrand des 4. Ringes und der ganze 5. Ring schwarz, 6. Ring braun.

Hypopygium (fig. 1 u. 2) gelb.

3 m.m. — 1 ♂ aus Roznau (Beskiden). Juli.

Das präparierte Hypopygium hat sehr grosse Aehnlichkeit mit dem der *A. hastata* Winn. (vergl. Dziedzicki „Atlas“ 1915, fig. 136 u. 137), doch passt die Winnertz'sche Beschreibung ganz und gar nicht auf vorliegendes Stück, so dass ich es für eine neue Art halte oder zumindest für eine helle Varietät der *hastata* Winn. ansehen muss.

2. *Trichonta hungarica* nov. spec.

Antennis fuscis, basi flavis; palpis, halteribus pedibusque flavis; thoracis dorso luteo, vittis tribus fuscis; abdomine nigro, incisuris flavis segmentis 5 et 6 totis nigris; alis subhyalinis. — 3 m.m.

Taster, Untergesicht und Stirne gelb; Hinterkopf braun, Fühler braun, Wurzelglieder gelb, Thoraxrücken gelb, gelbhaarig, mit drei schwarz-braunen Striemen, die seitlichen vorn verkürzt, vor dem schwarzen Schildchen alle drei zusammenlaufend.

Brustseiten gelb, über den Hüften sowie der Hinterrücken braun. Schwinger gelb. Hüften, Schenkel und Schienen gelb, Tarsen dunkler.

Flügel klar; sc blass, etwas jenseits der Mitte

der Basalzelle in die Subcosta mündend. Stiel der Obergabel etwas kürzer als *rm*. Untergabel kaum vor, fast unter der Obergabelbasis gelegen.

Hinterleib oberseits schwarz, Bauch gelb. Auf dem 2.—4. Ringe sind auch die Seiten und schmale Hinterrandssäume gelb. 5. u. 6. Ring ganz schwarz.

Hypopygium (fig. 3. u. 4.) braun.

3 m.m. ♂ aus Borosjenö, Ungarn. 24. IV.

3. *Mycetophila moravica* nov. spec.

Nigra, nitida; antennis nigris, articulis basilibus flavis, thorace et abdomine nigris, nitidis; pedibus flavis, tarsis obscuris, femoribus posticis apice nigro-fuscis; alis hyalinis, macula centrali fasciaque ante apicem fuscis. — 3 m.m.

Untergesicht und Stirne schwarz, letztere glänzend, spärlich gelbgrau behaart. Basalglieder der Fühler gelbbraun, Geisselglieder schwarzbraun, nur die ersten 2—3 Glieder unterseits etwas heller.

Mittelleib einfarbig schwarz. Thoraxrücken glänzend, etwas anliegend graugelblich behaart, doch beeinflusst die Behaarung den Glanz des Rückens nicht. Schwinger bleichgelb. Hüften, Schenkel und Schienen gelb, letztere etwas verdunkelt. Hinterschenkel an der Spitze breit schwarzbraun; auch die Mittelschenkel erscheinen an der äussersten Spitze etwas gebräunt. Schienen mit kräftigen Borsten versehen. Die Hinterschienen sind 2-reihig beborstet und tragen ausserdem innen einige schwächere Borsten. Die Tarsenglieder sind schwarzbraun, gegen die Spitze dunkler werdend. Beim ♀ ist das 2. und 3. Glied der Vordertarsen unterseits deutlich bogenförmig erweitert, auch das 4. Glied ist kräftiger gebaut.

Flügel (Fig. 5) mit Zentralfleck und einer senkrechten Binde vor der Spitze. *sc* rudimentär, frei; *rm* etwas länger als der Obergabelstiel, die Basis der Untergabel etwas jenseits der Obergabelbasis gelegen, die Zinken der Cubitus-Gabel an der Spitze zu einander geneigt. Der Zentralfleck gross und dunkel. Die Binde beginnt auf dem Flügelvorderrande, schon vor der Mündung von *r*, erreicht aber die Spitze von *rs* nicht, zieht senkrecht nach abwärts und verschwindet meist schon ober der Zinke der Media-Gabel. Bei einem ♀ reicht diese Binde, allerdings viel blasser werdend, bis zur oberen Zinke der Cubitus-Gabel, bei einem ♂ ist die ganze Binde sehr blass und undeutlich. Hinterleib einfarbig schwarz, kurz und spärlich behaart.

Hypopygium klein, schwarzbraun. (Fig. 6. u. 7.)

Legeröhre des ♀ dunkel pechbraun.

3 m.m. — 2 ♂♂, 2 ♀♀ aus Nordmähren, Mohratal bei Gersdorf und Lobnigtal bei Hof. VIII. 1923.

Die Flügelzeichnung hat grosse Aehnlichkeit mit der am gleichen Standorte sehr häufigen *Opistholoba caudata* Staeg., doch finde ich kein mittleres Punktauge, das Hypopy-

gium ist klein, gar nicht auffallend und die ♀♀ tragen keine Borstenreihen auf dem 6. Hinterleibsring.

In der Bauart des Hypopygiums ähnelt diese auf der Lundstroemschen *Mycet. autumnalis* (Act. soc. faun. flor. fenn. 1909, 60, Fig. 140—142), die auch wie *moravica* ein stark entwickeltes *adminiculum* zeigt.

4. *Mycetophila stylatiformis* nov. spec.

Nigro-fusca; antennis fuscis, articulis 5 primis flavis; thoracis dorso fusco, macula humerali flava; halteribus, pedibusque flavis, femoribus posticis margine superiore et apice fuscis; alis hyalinis, macula centrali fusca; macula ad marginem anteriorem et apice alarum dilute umbratis. — 2½—3 m.m.

Kopf schwarzbraun, Stirne anliegend gelbgrau behaart. Fühler länger als Kopf und Mittelleib zusammen, Basalglieder und 2 bis 3 Geisselglieder gelb, die folgenden schwarzbraun.

Mittelleib schwarzbraun, matt. Thoraxrücken mit grossem Schulterfleck von rotgelber Farbe, anliegend graugelb behaart. Schwinger gelb. Beine gelb, die Oberkante und die Spitze der Hinterschenkel schwarzbraun. Hinterschienen mit 2 Borstenreihen. Flügel mit blassem Zentralfleck und breit braun gesäumter Flügel Spitze. Diese Säumung beginnt auf dem Vorderrande von *r*₁ und ist bis unterhalb *rs* deutlich und dunkel, wird dann bedeutend blasser und reicht über die Untergabel bis zum Flügelhinterrande. Der Flügelvorderrand und die Flügelfläche zwischen Zentralfleck und Spitzensaum ist gelblich tingiert. Hinterleib schwarzbraun, etwas glänzend und anliegend gelb behaart. Der Bauch gelblich. Hypopygium (Fig. 8. u. 9.) klein zurückgezogen. Legeröhre des Weibchens gelbbraun. (Fig. 10) 2½ m.m. — ♂ und ♀. Czeladna-Tal (Biskiden). VIII.

In der Flügelzeichnung ganz der *Mycet. Czizeki* Land. gleichend, unterscheidet sich *stylatiformis* aber durch die schwarze Oberkante der Hinterschenkel von dieser. In der Bauart des Hypopygiums ist sie, wie der Namen schon andeuten soll, der *Mycothera stylata* Dzied. verwandt. Ich behalte den Gattungsnamen *Mycetophila* bei, weil ich keine Spur eines dritten Punktauges auffinden konnte.

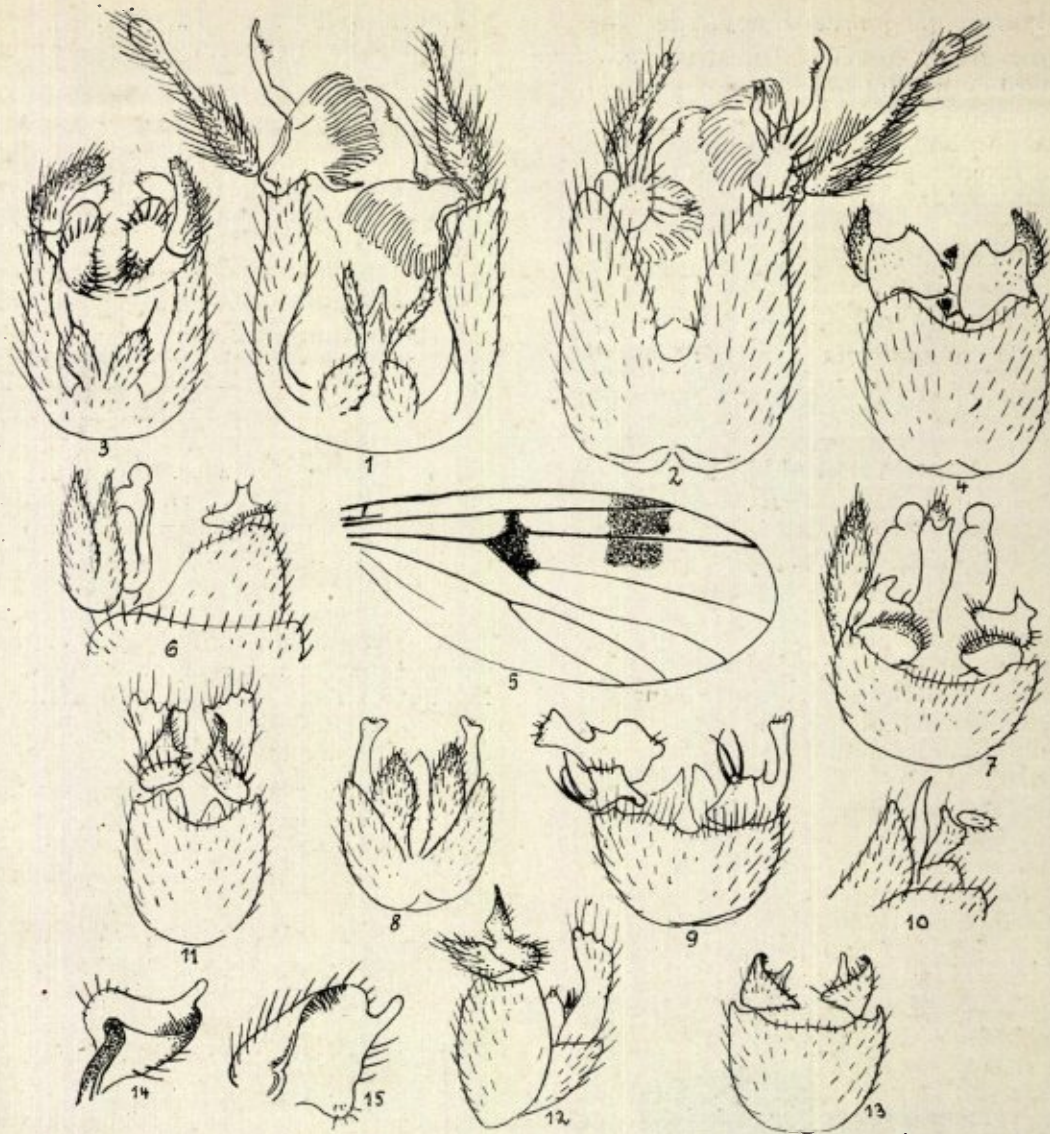
5. *Mycetophila karpatica* nov. spec.

Facie nigro-fusca; antennis nigris, basi flavis; thoracis dorso flavo, vittis tribus confluentibus fuscis; pedibus flavis, tarsis obscuris; abdomine nigro; alis hyalinis, macula centrali et apice fuscis. — 3 m.m.

Kopf und Untergesicht schwarzbraun. Basalglieder der Fühler gelb, Fühlergeissel braun, basalwärts (2—3 Glieder) heller, gelblich.

Thoraxrücken gelbbraun, matt, mit drei dunklen, ganz zusammengeflossenen Striemen, sodass nur der Vorderrand, ein Schulterfleck die Seiten und ein Fleckchen vor der Flügel-

ERKLAERUNG DER ABBILDUNGEN

- Fig. 1. Hypopygium von *Allodia lutea* n. sp. (v. oben).
 Fig. 2. Hypopygium von *Allodia lutea* n. sp. (v. unten).
 Fig. 3. Hypopygium von *Trichonta hungarica* n. sp. (v. oben).
 Fig. 4. Hypopygium von *Trichonta hungarica* n. sp. (v. unten).
 Fig. 5. Flügel von *Mycetophila moravica* n. sp.
 Fig. 6. Hypopygium von *Mycetophila moravica* n. sp. (v. d. Seite).
 Fig. 7. Hypopygium von *Mycetophila moravica* (v. unten).

- Fig. 8. Hypopygium von *Mycetophila stylatiformis* n. sp. (v. oben).
 Fig. 9. Hypopygium von *Mycetophila stylatiformis* (v. unten).
 Fig. 10. Legeröhre von *Mycetophila stylatiformis* n. sp. (seitlich).
 Fig. 11. Hypopygium von *Mycetophila karpathica* n. sp. (v. unten).
 Fig. 12. Hypopygium von *Mycetophila karpathica* n. sp. (v. d. Seite).
 Fig. 13. Hypopygium von *Mycetophila montana* n. sp. (v. unten).
 Fig. 14. Haltzange von *Mycetophila montana* n. sp.
 Fig. 15. Haltzange von *Mycetophila montana* n. sp.

wurzel von der Grundfarbe frei bleiben. Behaarung schwarz, mit gelblichen Haaren untermischt. Schildchen, Hinterrücken und Brustseiten schwarzbraun. Beine gelb, Schienen bräunlich, Tarsen braun. Flügel mit blassem Zentralfleck und braun gesäumter Flügelspitze. Diese Säumung beginnt vor der Mündung von r_1 auf dem Flügelvorderrande und geht nach

innen ziemlich scharf begrenzt, senkrecht gegen den Flügelhinterrand. Unterhalb von rs wird sie bedeutend blasser.

Hinterleib schwarz, bauchwärts gelblich. Hypopygium gelb. (Fig. 11. u. 12.).

3 m.m. — 1 ♂ aus dem Czeladnatale (Beskiden). VIII.

6. *Mycetophila montana* nov. spec.

Tota nigra, nitida; antennis articulis 4 primis flavis; halteribus, pedibusque flavis; tarsis obscuris; femoribus posticis apice fuscis; abdomine nigro, nitido; alis subhyalinis, macula centrali et fascia apicali dilute umbratis. — 3 m.m.

Kopf schwarz. Basalglieder und die ersten 2 Geißelglieder gelb, die übrigen braun.

Mittelleib schwarz, Thoraxrücken glänzend, schwarzhaarig; auch die Brustseiten und das Schildchen zeigen deutlichen Glanz. Schwinger bleichgelb. Hüften und Schenkel bleichgelb, die Spitze der Hinterschenkel schwarzbraun;

Schienen gelbbraun, Tarsen noch mehr verdunkelt. Die Beborstung der Hinterschienen verhältnismässig zart.

Flügel klar mit gewöhnlichem *Mycetophila*-Geäder. Zentralfleck schwach und nur als blasse Säumung der in Betracht kommenden Aderteile sich darstellend. Apikalbinde kaum angedeutet, einen bogenförmigen Wisch bildend, der an der Spitze von rs beginnt und in die Zelle Rs hineinragt.

Hinterleib schwarz, glänzend, schwarzhaarig.

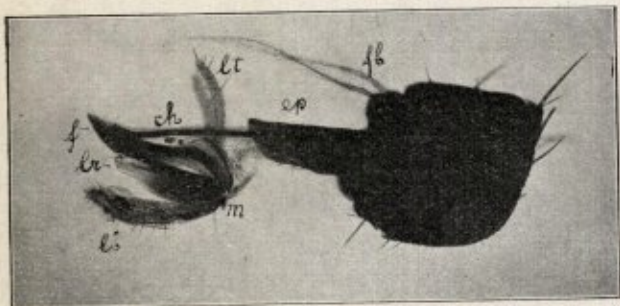
Hypopygium klein, gelblich (Fig. 13, 14 u. 15).

3 m.m. — 1 ♂ aus dem Czeladuatale (Beskiden). VIII.

TROPHITHAUMA

eine neue Phoridengattung aus Costa Rica und den Philippinen. Vorläufige Mitteilung mit 1 phot. Abbildung von H. Schmitz S. J.

Kürzlich sandte mir Herr Prof. Dr. R. Frey (Helsingfors, Finland) einige Phoriden von den Philippinen zur Bestimmung. Ich fand darunter ein Weibchen einer noch unbeschriebenen Gattung, von der mir gleichzeitig zwei weitere Arten von Costa Rica vorliegen (Sammlung d. Ungar. Nationalmuseums, Budapest). Die Gattung hat eine so merkwürdige Kopf- und Rüsselbildung, dass ein Mikrophotogramm des Kopfes genügt sie vollständig zu kennzeichnen. Die Art, deren Kopf ich hier abbilde, wähle ich zur Genotype.

Trophithauma portentum n. g. n. sp.

Kopf, vergr. ch Chitinstäbe des Mundkegels ep verlängertes Epistom f fulcrum fb Fühlerborste lb Labium lr Labrum lt Taster m innere Mundöffnung.

Der Kopf ist von der linken Seite photographiert und 60—70 mal vergrößert; die wahre Länge ergibt sich daraus, dass der Abstand vom Kopfhinterrand (in der Figur rechts) bis zum obern Ende des sog. Fulcrums (links, bei f) nur 1,03 m.m. beträgt.

Der „obere Mundrand“ oder das Epistom (ep.) ist weit nach vorn verlängert und bildet eine unter offene Chitinhalbröhre. Daraus hervor ragen bis doppelt so weit nach vorn zwei eng neben einander liegende dünne Chitinstäbe ch (in der Figur ist der rechte vom linken ganz verdeckt). Am Vorderende dieser Stäbchen ist nun der eigentliche Rüssel

befestigt. Er besteht wie immer aus 2 Abschnitten, dem Basalabschnitt mit dem pharyngealen Pumpapparat (von f bis m) und dem Endabschnitt von m bis lb. Die dünnen Maxillartaster (t) sind in der Abbildung nach oben gerichtet, die Oberlippe (lr) nach vorn. Der Endabschnitt kann vom lebenden Tiere ganz zurückgeklappt werden, sodass er in die Verlängerung von fm fällt, und mit der Spitze des Labiums (lm) die Kopfunterseite berührt.

Es scheint, dass der Rüssel nicht einziehbar ist; nicht nur zeigt er sich bei allen Exemplaren ausgetreckt, sondern es lassen sich auch die Chitinspangen ch in dem aufgehellten Präparat durch die Decke des Epistoms hindurch bis unterhalb der Fühlergegend verfolgen; sie sind also doppelt so lang wie der Kopf und haben in ihm keinen Platz.

Stirnbeborstung, Flügelgeäder u. Beine sind im Wesentlichen wie bei *Aphiochaeta*. Doch besitzt die neue Gattung noch viele Eigentümlichkeiten z. B. sonderbare Hinterleibsanhänge und ausstülpbare Drüsen, worauf ich bei späterer Gelegenheit eingehen werde.

Ich kenne bis jetzt drei Arten, die folgendermassen unterschieden werden können:

1. Auf den ersten Hinterleibsring folgen zwei weitere normale Segmente mit mattschwarzen, quer-rechteckigen Tergitplatten. Cerci klein, gelblich. Alle Hüften aussen gelb. Randader etwas über das Ende der 3. Längsader hinaus verlängert
Tr. dissitum n.sp. (2 m.m.) Philippinen.

- Auf den ersten mattschwarzen Hinterleibsring folgt ein sehr langer, durch Verschmelzung mehrerer Tergite entstandener glänzenschwarzer Abschnitt. Cerci sehr lang und schmal, schwarz. Mittel- und Hinterhüften auch aussen schwarz. Randader zugleich mit 3. Längsader endigend. 2

2. Vierte Längsader stark gebogen
Tr. portentum n.sp.
(2—3 m.m.) Costa Rica.

- Vierte Längsader schwächer gebogen
Tr. splendidum n.sp.
(2 m.m.) Costa Rica.

Ter Drukkerij voorh. Cl. Goffin, Nieuwstraat 9,
is verkrijgbaar:

De Nederlandsche Mieren en haar Gasten

door

P. H. SCHMITZ S. J.

(146 bladzijden, met 56 figuren).

Ingenaaid fl. 1.90, gebonden fl. 2.40 per exemplaar.

Dit mooie boek is, om wille van inhoud en **stijl**, zeer geschikt als **leesboek**
op Hoogere Burgerscholen, Gymnasia en Kweekscholen.

Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

Van de MEDEDEELINGEN 1911, en de JAARBOEKEN
1915, 1916, 1918, 1919 en 1920-1923
zijn nog exemplaren te bekomen ter — — — —

Drukkerij voorh. **Cl. Goffin**,
Nieuwstraat 9, Tel. 45, Maastricht,
ad f 2.- per exemplaar, franco per post.

Jaarboek 1915.

Inhoud:

1. A. De Wever. — Lijst van Wildgroeijende en eenige Ge-
kweekte Planten in Zuid-Limburg. blz. 1-92.
2. H. Schmitz S. J. — De Nederlandsche Mieren en haar Gasten.
blz. 93-238.

VERLANGT U

GOED UITGEVOERD

DRUKWERK

dan is het aangewezen adres

Drukkerij en Registerfabriek

v.h. CL. GOFFIN,

Nieuwstraat 9, Tel. 45, Maastricht.